

Dvacátá první Mezinárodní olympiáda v lingvistice

Brasília (Brazílie), 23.–31. července 2024

Řešení úloh soutěže jednotlivců

Úloha č. 1. Struktura slovesného tvaru:

1. podmět (**t-** 1. os. jedn. č., **mət-** 1. os. dv. č./1. os. mn. č., \emptyset - 2. os. jedn. č., **ne-** 3. os. dv. č.=3. os. mn. č.)
2. ə se na daném místě objeví pouze tehdy, pokud je zapotřebí vyhnout se shluku dvou souhlásek na počátku nebo konci slova či shluku tří souhlásek na kterékoliv pozici.
3. čas (**ku-** přítomný, **je-** budoucí, \emptyset - minulý)
4. **ine-**: přímý předmět = 1. os. jedn. č. (podmět = 2. os. dv. č./2. os. mn. č.)
5. slovesný kořen
6. **-la:** podmět/přímý předmět = 1. os. mn. č./2. os. mn. č.
7. čas (**-ŋ** přítomný/budoucí, \emptyset minulý)
8. ə se na daném místě objeví pouze tehdy, pokud je zapotřebí vyhnout se shluku dvou souhlásek na počátku nebo konci slova či shluku tří souhlásek na kterékoliv pozici.
9. **-tək:** podmět = 2. os. dv. č./2. os. mn. č. (přímý předmět = 1. os. jedn. č.);
přímý předmět (**-tək** 2. os. dv. č./2. os. mn. č., **-n** 3. os. jedn. č., **-net** 3. os. dv. č., **-new** 3. os. mn. č.)

Hláskové změny:

1. koncová samohláska předpony mizí, pokud předchází další samohlásce;
2. **t+j > cc**, **t+l > ll**, **t+n > nn**, **t+ŋ > ŋŋ**;
3. pokud se ve slově vyskytuje **a**, všechny hlásky **e/i/u** se v daném slově změny na **a/e/o**.

(a)	19.	kulleŋən	<i>ty ho vedeš</i>	
	20.	jinejgunɬək	<i>vy_(dv) mě kousnete</i>	
	21.	tekminnew	<i>já jsem je_(mn) chytil</i>	
	22.	təjohallaŋɬək	<i>já na vás_(mn) počkám</i>	
	23.	mətkonŋevlaŋən	<i>my_(mn) ho posíláme</i>	
(b)	24.	<i>ty je_(dv) uvidíš</i>	jelhuŋnet	
	25.	<i>my_(mn) jsme ho kousli</i>	mətəjgolan	
	26.	<i>vy_(mn) mě chytáte</i>	kenakmellaŋɬək	
	27.	<i>oni vás_(dv) posílají</i>	nekunŋivŋətək	
	28.	<i>vy_(dv) jste mě vedli</i>	inelletək	

Úloha č. 2. vlastněné_a-sfx_a-POSS_b majitel_b-sfx_b

r. m.	r. ž.																		
<ul style="list-style-type: none">• zvířata: <i>lev, leopard, plameňák</i>• předměty, části těla: dlouhé/tenké•	<ul style="list-style-type: none">• zvířata: <i>zebra, impala, slon, pavián, žirafa</i>• předměty, části těla: krátké/tlusté•																		
<table border="1"><thead><tr><th></th><th>jedn. č.</th><th>mn. č.</th></tr></thead><tbody><tr><td>sfx</td><td>-∅</td><td>-bii *</td></tr><tr><td>POSS</td><td>-ma</td><td>-itcha *</td></tr></tbody></table>		jedn. č.	mn. č.	sfx	-∅	-bii *	POSS	-ma	-itcha *	<table border="1"><thead><tr><th></th><th>jedn. č.</th><th>mn. č.</th></tr></thead><tbody><tr><td>sfx</td><td>-ko</td><td>-bee</td></tr><tr><td>POSS</td><td>-sa</td><td>-eta</td></tr></tbody></table>		jedn. č.	mn. č.	sfx	-ko	-bee	POSS	-sa	-eta
	jedn. č.	mn. č.																	
sfx	-∅	-bii *																	
POSS	-ma	-itcha *																	
	jedn. č.	mn. č.																	
sfx	-ko	-bee																	
POSS	-sa	-eta																	

* e, o > i, u před koncovkami množného čísla mužského rodu
(zahrazené mezilehlým a, např. **zzokwana-bii**)
-bii-itcha > -biitcha

- (a) 19. **wiriko** — D. *krátký, tlustý kořen*
20. **roobee** — C. *rohy (např. dikdiků)*
21. **mu'a** — B. *tenký proutek*
22. **zzahubii** — A. *ocasy (např. leopardů)*
- (b) 23. **gariko** — *auto (= krátký kamión)*
24. **makubii** — *vysoké hrnce*
25. **hazzakeko** — *zlodějka*
26. **dongobee** — *zebry^{m/ž}*
27. **zzahoko** — *(krátký, tlustý) ocas*
28. **nqibii** — *leopardi^{m/ž}*
- (c) 29. *noha plameňáka^{m/ž}* — **uphukwama gogogogo**
30. *hlíza V. pseudolablab zebry^{m/ž}* — **shumukosa dongoko**
31. *rohy impalích samců* — **ruubiitcha puphubii**
32. *tlustý klacek cizích žen* — **mu'akoeta uhuyitibee**
33. *vysoký hrnec chlapců* — **makuitcha eratibii**
34. *dlouhé, tenké kořeny impaly^{m/ž}* — **wiribiisa pophoko**

Úloha č. 3.

- A B-ane X $\begin{cases} \text{rä} & - \text{pokud A je žena} \\ \text{yé} & - \text{pokud A je muž} \end{cases}$

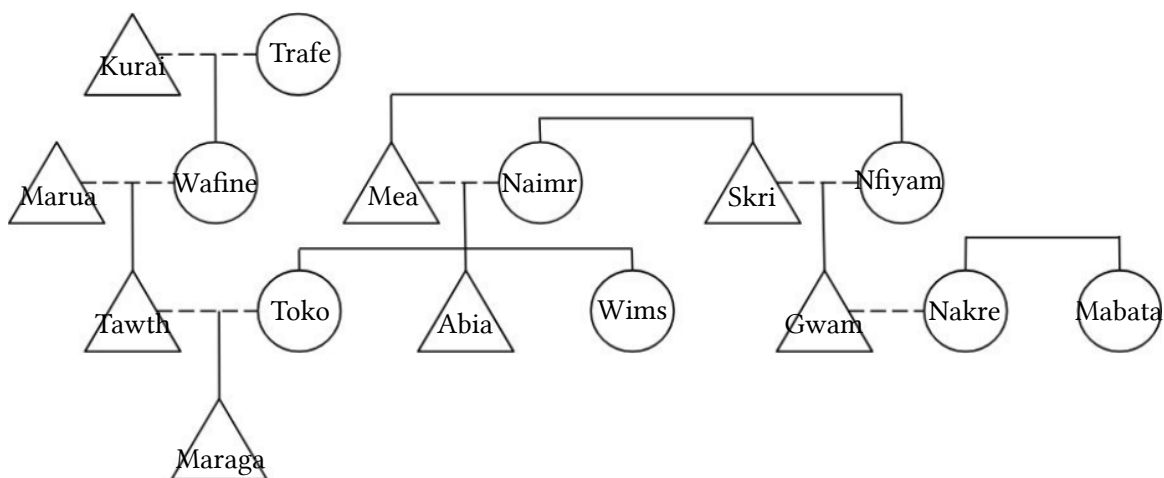
- A = příbuzný B
- X = výraz pro příbuzenský vztah

• ɲafe	otec	B	bratr
ɲame	matka	D	dcera
nge	dítě	F	otec
zath	dědeček, vnuk	H	manžel
zath ɲare	babička, vnučka	M	matka
nane	starší sourozenec	S	syn
ngth	mladší sourozenec	W	manželka
enat	zeť	Z	sestra
ɲäwi	ujec (tj. matčin bratr)		

výrazy po výměně sester:

bäiɲaf	MB = FZH, ZS = WBS, BS = HZS
bäiɲam	FZ = MBW, ZD = WBD, BD = HZD
yamit	dítě bäiɲaf a bäiɲam
yumad	yamitova manželka

(a)

- (b)
1. **bäiɲam rä**
 2. **enat yé**
 3. **zath ɲare rä**
 4. **nge yé**
 5. **Nakreane**
 6. **rä**

(c) **Skri Abiaane bäiɲaf yé.**

Úloha č. 4.

- (a)
1. **ɕum 'aa'** (chodidlo – nádoba): C. *žabky (obuv)*
 2. **dâw ɕuum** (člověk – chodidlo): I. *chodidlo*
 3. **dâw nōr** (člověk – ústa): B. *ústa*
 4. **dâw nōr keet** (člověk – ústa – list/jazyk (část těla)): H. *jazyk (část těla)*
 5. **dâw tōog** (člověk – dcera): F. *dcera*
 6. **dâw sōb pis piis** ((člověk – ruka – malý) – malý): D. *malíček*
 7. **dâw tōoj** (člověk – nos): J. *nos*
 8. **dōo' piis** (učinit – malý): E. *snížit*
 9. **sōb dak** (ruka – položit): A. *prsten*
 10. **suk 'aa'** (mouka – nádoba): G. *plechovka mouky*
 11. **be keet** (strom – list/jazyk (část těla)): M. *list*
 12. **be tum** (strom – semeno/oko): Q. *semeno*
 13. **yak yaa'** (maniok – péct): T. *macaxeira*
 14. **yak nâax** (maniok – voda): S. *tucupi*
 15. **nâx pôog** (voda – velký): P. *hlavní řeka*
 16. **nâx taax** (voda – tapír): L. *kapybara*
 17. **taax 'uuy** (tapír – ochočený): K. *ochočený tapír*
 18. **tum tâag** (semeno/oko – vědět): N. *brýle*
 19. **yon 'uuy** (mravenečník – ochočený): R. *ochočený mravenečník*
 20. **yon tōoj** (mravenečník – nos): O. *revolver*
- (b)
21. **dâw sōb piis** (člověk – (ruka – malý)): *prst na ruce*
 22. **dâw sōob pis** ((člověk – ruka) – malý): *malá ruka*
 23. **dâw ɕum piis** (člověk – (chodidlo – malý)): *prst na noze*
- (c)
24. *potok* – **nâx piis** (voda – malý)
 25. *malý tapír* – **taax pis** (tapír) – malý
 26. *oko* – **dâw tum** (člověk – semeno/oko)
 27. *vnučka* – **dâw tōg tōog** (člověk – (dcera – dcera))

Úloha č. 5. Slovosled:

- S V (S = podmět nepřechodného slovesa; V = sloveso)
- A-lu V P (A = podmět přechodného slovesa; P = přímý předmět)

Podstatné jméno:

	třídy podstatných jmen:	P = S	A
	ženy	rra-	rru-
(♀)	muži	nya-	nyu-
(♂)	muži = zvířata	∅-	ki-
(♀)	zvířata	∅-	ji-
	jedlé věci	ma-	
	mn. č.	li-	linji-

Sloveso:

- čas (j- přítomný průběhový, k- budoucí/minulý)
- (přímý předmět)
- podmět

	třídy podstatných jmen:	P	S	A
	ženy	arr-	anda-	anda-
(♀)	muži	any-	iwa-	ilu-
(♂)	muži = zvířata	∅-	a-	ilu-
(♀)	zvířata	∅-	i-	inju-
	jedlé věci	∅-	∅-	∅-
	mn. č.	al-	alu-	alu-

- slovesný kořen
- čas (-∅ minulý, -nji přítomný průběhový, -la budoucí)

- (a) 15. mirningiya ka-wulumala – Muž poběží.
16. nyu-munangalu kalilu-wudurruma li-wakuku – Bílý muž nakrmil psy.
17. linji-ardulu jalu-wubanji ma-burlurlu – Chlapci/dívky (děti) pečou chleba.
18. rru-nhanawalu janda-athamanji ardu – Žena pronásleduje chlapce (jedn. č.).

- (b) 15. ♂
16. ♀
17. ?
18. ♂

- (c) 19. Pes pronásledoval dívku.

♀ ji-wakukulu karrinju-athama rra-ardu

♂ ki-wakukulu karrilu-athama rra-ardu

20. Těhotná žena krmí staré ženy.

♀=♂ rru-walkurulu jalanda-wudurrumanji li-bardibardi

21. Starý muž vyléčil yanyuuského muže.

♀ nyu-malbulu kanyilu-yabima nya-yanyuwa

♂ ki-malbulu kilu-yabima yanyuwa

22. Klokan se vrátí.

♀ wunala ki-wanila

♂ wunala ka-wanila